

Les coves de l'Espluga

Element patrimonial dinamitzador del territori

Un milió de visitants han passat per les seves instal·lacions des de la seva creació l'any 1994.

Antoni Carreras Casanovas

Historiador i professor de la URV

Fa dinou anys l'Espluga de Francolí era notícia per una aposta pel seu patrimoni agosarada i innovadora. Es tractava d'un projecte, nascut de la societat civil amb grans dosis d'innovació i que comptava amb el suport de l'Ajuntament i la Diputació de Tarragona, per museïtzar la cova de la Font Major, una cavitat de singulars característiques pel jaciment arqueològic que contenia i per les seves dimensions (una de les coves més llargues del món formades en conglomerats). El disseny preveia diferents fases de desenvolupament al llarg del temps i una remodelació periòdica d'adaptació a les noves tendències museogràfiques.

Amb un pressupost de 36.000 € (6.000.000,-ptes.), es museïtzava la cavitat, dedicada a dos grans àrees temàtiques en què destacava la cova: el neolític i la formació geològica. El conseller de cultura d'aleshores, Joan Guitard, inaugurarà pel gener de

1994 les instal·lacions. Aquell primer any, l'afluència de visitants desbordà totes les expectatives amb 53.524 visitants. La fórmula era senzilla: un discurs museogràfic científic, didàctic i planer, exposat amb imaginació, tot respectant la cavitat i el seu jaciment arqueològic.

Amb els anys, aquest projecte es consolidà i atès el gran nombre d'escolars que rebia, s'incorporà a l'oferta una segona cova, la cova del Castell, situada a uns tres-cents metres de la cova de la Font Major i que es dedicà a tallers didàctics per a escoles. El pressupost fou de 6.000 € (1.000.000,-ptes.), subvencionats per la Diputació de Tarragona. L'any 2000 es posava en marxa una nova museïtzació de la cova veïna –la cova de la Vila– adquirida recentment, amb un pressupost de 72.500 € (uns 12.000.000,-ptes.), subvencionat pels Fons Europeus de Desenvolupament Rural (FEDER). Amb

Recepció de les coves. Un nou espai de rebuda de visitants i botiga s'ha construït al recer de les mateixes roques de conglomerats que formen la cavitat.

Fotografia: Antoni Carreras

aquesta nova incorporació, la temàtica s'ampliava al paleolític, tenint en compte l'aparició de restes neandertals dins aquesta cavitat. Amb això, es donava una visió completa de la prehistòria, adaptada a tots els nivells educatius i turístics.

El constant flux de visitants va fer necessari la construcció d'un edifici de recepció adjacent, pagat pels FEDER, amb un pressupost de 100.000 €. L'any 2011 s'incorporava un nou element, unes cabanes a l'exterior que reproduïen un assentament del neolític mitjà (3.500-2.500 aC), amb una despesa de 207.000 € subvencionada també pels fons FEDER.

Finalment, considerant el temps transcorregut des de la seva inauguració, es posà en marxa una remodelació de les instal·lacions, cosa que ha estat possible gràcies a una subvenció de 500.000 € que provenien del Ministerio de Cultura, on noves i espectaculars tecnologies transporten el visitant en un viatge en el temps. En total, es va fer una inversió d'uns 921.000 € destinada al complex turístic educatiu de les coves de l'Espluga.

Des de llavors, el nombre de visitants s'ha mantingut amb una mitjana de 52.631 visitants anuals, i el mes de maig de 2013 s'assolí el milió de visitants des de la seva inauguració. D'aquests, uns 480.000 han estat escolars i la resta adults. Cal assenyalar que el conjunt museístic de l'Espluga (Museu de la Vida Rural, Museu del Vi, Fassina i Coves) atrau anualment uns 80.000 visitants a la vila.

Amb aquestes xifres, les Coves de l'Espluga es consoliden com la primera cova més visitada de Catalunya amb la categoria de tres estels (recurs turístic prioritari). Assoleix la posició número 20 dins de les 380 col·leccions/exposicions permanents del país i el número 31 dels 111 museus registrats a tot Catalunya.

Això ha comportat durant tots aquests anys un pressupost d'ingressos directes de 4.253.639€, i uns beneficis indirectes estimats d'uns 7.800.000 €, repartits per l'Espluga i la comarca. El total del flux econòmic estimat durant aquests anys ha estat entre 12.000.000 €/13.000.000 €. Un rendiment excel·lent dels 921.000 €

Cova del Castell. Cavitat destinada a tallers de prehistòria exclusivament per a les escoles.

Fotografia: Antoni Carreras

Cabanes prehistòriques. Un conjunt de cabanes del neolític mig reconstruïdes mostra les formes constructives i la vida quotidiana d'aquells moments.

Fotografia: Antoni Carreras

Cova de la Vila. Una finestra en el temps et permet veure el món dels neandertals per reviu les seves emocions i sensacions.

El muntatge àudio-visual no escatima en fotografies, gràfics i explicacions. En conjunt resulta una visita molt interessant i instructiva.

Fotografia: Cultura i Paisatge

Cova de la Font Major. Museïtzada l'any 1994, ha esdevingut la primera cova més visitada de Catalunya i ha assolit una posició destacada entre les col·leccions/exposicions i museus registrats del país.

Fotografies: Cultura i Paisatge

d'inversió pública esmerçada en tot aquest temps.

També ha permès la creació de sis llocs de treball a temps complet i cinc a temps parcial, així com ha afavorit la creació d'una empresa d'esports d'aventura (Drac Actiu), sense comptar la dinamització indirecta del sector de l'hostaleria i comerços.

Per tal d'estimular la sinergia entre institucions culturals s'han signat una sèrie de convenis de col·laboració. Per una part, convenis locals entre

els diferents museus de la vila, per tal d'oferir una entrada combinada de low cost i gaudir d'una sèrie d'avantatges comercials a la localitat; també s'inclou convenis amb el monestir de Poblet, la Ruta del Cister i el Patronat de la Costa Daurada per a promocions turístiques conjuntes. Per altra part, s'han signat convenis externs entre diverses institucions i associacions, entre les quals destaca l'Institut Català de Paleoecologia Humana i Evolució Social (IPHES de la URV), el Departament d'Història Antiga de la URV (GRESEPIA) amb els quals s'han obert línies d'investigació arqueològica, la Universitat Oberta de Catalunya (UOC), Televisió de Catalunya (Super 3), Castells Culturals de Catalunya, Turisme Juvenil, Carnet Jove..., convenis que ofereixen avantatges per als seus associats.

En definitiva, les coves de l'Espluga de Francolí han esdevingut un paradigma de projecte pioner en el seu moment, gestionats per un Patronat municipal; amb vocació de donar a conèixer amb innovació i imaginació el passat més remot. Els resultats han estat la dinamització turística del territori i la projecció de la marca de la vila i de la comarca arreu de Catalunya, avalat pel milió de visitants que han passat per aquestes instal·lacions. ■

LA COVA DE LA FONT MAJOR

La cova de Font Major és una de les coves més llargues del món formades en conglomerat i una de les poques que s'estén, en gran part, pel subsòl del casc urbà. Amb 3.590m. de corredors descoberts fins ara, és ben palesa l'activitat humana des de temps prehistòrics. Una part de l'interior de la cova està habilitada com a museu, únic en el món d'aquestes característiques.

De forma intel·ligentment ideada, la visita esdevé un complet endinsament en la vida i costums de l'home primitiu, de la formació de la terra, del coneixement de les eines, dels oficis i de l'evolució de l'entorn en què vivim.

Aquesta cova i d'altres que el subsòl amaga donaren nom al poble de l'Espluga (del mot llatí spelunca).

Per a més informació:
Coves de l'Espluga
Tel. 977 87 12 20
www.covesdelespluga.info
www.esplugaturisme.cat